

WYDZIAŁ V

Krajowi

Marian Zembala **11 II 1950–19 III 2022**

Marian Zembala, profesor honorowy Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach, doktor *honoris causa* Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, wieloletni dyrektor Śląskiego Centrum Chorób Serca (SCCS) w Zabrze, wybitny naukowiec i lekarz kardiochirurg i transplantolog, członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności, zmarł 19 marca 2022 r. Żegnamy Profesora z wielkim smutkiem. Jego dokonania pozostaną stałym elementem dorobku polskiej i światowej medycyny.

Marian Zembala urodził się 11 lutego 1950 roku w Krzepicach. Po ukończeniu tamtejszego liceum rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej we Wrocławiu. Dyplom lekarza z wyróżnieniem otrzymał w roku 1974. W latach 1974–1981 był asystentem, a po uzyskaniu stopnia doktora – adiunktem Kliniki Chirurgii Serca AM we Wrocławiu. Następnie odbył kilkuletni staż naukowy w Holandii na Uniwersytecie w Utrechcie. W roku 1985 ówczesny kierownik Kliniki Kardiochirurgii Śląskiej Akademii Medycznej (SAM) w Katowicach z siedzibą w Wojewódzkim Ośrodku Kardiologii w Zabrze (obecnie SCCS) zaprosił go do współpracy. Od tego czasu kariera zawodowa Mariana Zembali wiąże się z ośrodkiem zabrzańskim, gdzie uzyskał specjalizację w zakresie kardiochirurgii, w roku 1992 – stopień doktora habilitowanego, a w 1998 – tytuł naukowy profesora.

Prof. Marian Zembala został następcą prof. Zbigniewa Religi na stanowisku kierownika Kliniki Kardiochirurgii SAM. Przez wiele lat, do końca życia, był też dyrektorem Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrze. Pod jego kierownictwem ośrodek został rozbudowany i wyposażony w najnowocześniejszą aparaturę i sprzęt, umożliwiając rozwój kardiologii, kardiochirurgii i transplantologii na światowym poziomie. Obecnie Centrum jest zaliczane do europejskich ośrodków referencyjnych w zakresie transplantologii.

Prof. Zembala czynnie uczestniczył w pierwszych udanych zabiegach przeszczepiania serca, wykonanych pod kierunkiem prof. Religi; najważniejsze są jednak jego samodzielne dokonania. Między innymi, w roku 1991 wykonał pierwszą w Polsce transplantację serca u dziecka, w 1996 dokonał chirurgicznej rewaskularyzacji serca z użyciem dwu tętnic piersiowych wewnątrznych, w latach późniejszych przeprowadził transplantację płuca, a następnie transplantację serca i płuc. W roku 2018, wraz z prof. Mariuszem Gąsiorem, zainicjował program hybrydowej rewaskularyzacji serca, a z zespołem elektrofizjologów – program hybrydowej ablacji u chorych z napaadowym migotaniem przedsionków opornym na inne metody terapii. Był też inicjatorem powstania w Zabrzu Parku Technologii Medycznych KARDIO-MED, działającym we współpracy ze Śląskim Uniwersytem Medycznym i władzami Zabrza, w którym realizowane są projekty z zakresu medycyny doświadczalnej.

Nie do pominięcia jest zaangażowanie prof. Zembali w pracę towarzystw naukowych. Był współautorem wytycznych Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego dotyczących choroby niedokrwiennej i wad zastawkowych serca, przewodniczącym Sekcji Kardiochirurgii Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego i prezesem Polskiego Towarzystwa Kardio-Torakochoirurgów, członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Transplantologicznego i Polskiego Towarzystwa Chorób Płuc. Uwieńczeniem jego działalności w tym zakresie był wybór na prezydenta Europejskiego Towarzystwa Kardio-Torakochoirurgów w roku 2017.

Prof. Zembala angażował się także w działalność organizacyjną i polityczną. Był wieloletnim przewodniczącym Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia, a także konsultantem krajowym w dziedzinie kardiochirurgii. W roku 2014 został wybrany radnym Sejmiku Województwa Śląskiego, a w 2015 – posłem na Sejm RP z listy Platformy Obywatelskiej. W tym samym roku pełnił funkcję ministra zdrowia.

Za zasługi w nauce i organizacji ochrony zdrowia został uhonorowany licznymi odznaczeniami i wyróżnieniami, m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, ukraińskim Orderem za Zasługi, Krzyżem „Pro Ecclesia et Pontifice”. Pośmiertnie Prezydent RP odznaczył go Krzyżem Orła Białego. Był honorowym obywatelem Zabrza i województwa opolskiego. Od roku 2010 członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności. W roku 2018 został wyróżniony doktoratem *honoris causa* Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, a w 2020 otrzymał tytuł profesora honorowego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach.

Nigdy nie miałem okazji pracować z prof. Zembalą, ale miałem z nim liczne kontakty osobiste, związane ze wspólnymi zainteresowaniami zawodowymi. Pamiętam go jako człowieka wielkiej pracowitości, zawsze

dostrzegającego pacjenta jako człowieka. Niezwykle wysoko cenię zaangażowanie Profesora w pomoc polskim dzieciom z wadami serca. Wspólnie z prof. Witoldem Rużyło umożliwił w latach 1982–1992 realizację tzw. Polen Project na Uniwersytecie w Utrechcie, obejmującego szkolenie licznych lekarzy i pielęgniarek w zakresie kardiologii dziecięcej, a przede wszystkim – bezpłatne leczenie operacyjne ponad 520 dzieci z ciężkimi wadami serca, w tym czasie niedostępne w Polsce. Otrzymał za to Order Uśmiechu, który sprawił mu wielką radość.

Prof. Zembala angażował się też od lat w szkolenie kardiologów ukraińskich, za co został odznaczony ukraińskim Orderem za Zasługi. Znajdował też czas na realizację prywatnych pasji, przede wszystkim żeglarstwa. Na kongresy Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego, odbywające się w miastach portowych, przyplływał zwykle jako kapitan pełnomorskiego jachtu, z załogą złożoną z kardiologów i kardiologów, wzbudzając zainteresowanie Polską i polską kardiologią.

Oficjalne pożegnanie Profesora odbyło się w archikatedrze katowickiej i miało charakter państwowy. Jego prochy spoczęły na cmentarzu w Zbrostawicach.

Prof. Marian Zembala pozostanie w naszej pamięci jako wybitny lekarz i organizator ochrony zdrowia, naukowiec i nauczyciel akademicki, zaangażowany człowiek wielkiego serca.

Michał Tendera